

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VI. Quod explicandum est de sacramento præstito tempore inaugurationis
regiæ. Ejus antiqua formula, qua promittitur conservatio privilegij
canonici, à Phillipò. Quæ ducta videtur à formula concepta ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

riare voluerit, vos habito cum eis communi consilio, injustis oppressionibus pro personis vestra resistite; sic ut quae Dei sunt, Deo reddant, & quae Caesaris sunt, Caesari reddere non omittant. Quare potestatis hujus memores Episcopi Gallicani, subsidium à Ludovico Rege exposcunt: qui Edicto suo, ita enim vocat, omnia jura canonica de beneficiorum provisionibus decreta, quae tunc primum convelebantur, in integrum restituit; electiones, collationes, & ceteras dispositiones secundum juris communis & Conciliorum definitionem fieri jussit, & Romanae curiae exactiones inhibuit. Huic gloriosissimo Regi prima debetur Libertatis Ecclesiae Gallicanae restitutio, quam suo edicto post mutatam disciplinam in beneficiorum collationibus anno M C C L X V I I I. procuravit. quo uno capite contentiones inter Episcopos & Romanam curiam tunc ferè continebantur.

Pragmatica B. Lu.
dovici anno 1148.

Statuimus & ordinamus ut Prelati regni nostri, Patronique, beneficiorum collatores, jus suum plenarium habeant, & unicuique sua jurisdictio servetur. Insuper Ecclesiae cathedrales, & aliae regni nostri, liberas electiones habeant, & earum effectum integraliter prosequantur; promotionesque, collationes, provisiones, & dispositiones praelaturarum, dignitatum, & aliorum quocumque beneficiorum ecclesiasticorum regni nostri, secundum ordinationem & dispositionem juris communis, sacrorum Ecclesiae Dei Conciliorum, atque institutorum sanctorum patrum, fieri volumus & ordinamus.

V. Consciis erat suae potestatis Philippus I V. Rex Francorum, quando Clementem V. Pontificem sibi conjunctissimum serio monebat ut quae in Templariorum negotio agenda erant, Episcopis permitteret, nec forte demandaret aliis: quia hoc in gravem injuriam Episcoporum vergeret, à quibus ministerium ipsis à Deo creditum sine justa causa non debet auferri. ac praeterea docet sibi liberum non esse ut ea à quo animo ferri possit, cum sacramenti religione teneatur ad tuitionem jurium episcopaliū. Hic primus, ut opinor, jusjurandum praetendit ei officio probando quod ceteri Reges ad ministerium sibi à Deo commissum referrebant. Ejus exemplo sequuti deinde Principes Carolus V I. & V I I. sacramenti sui religiosam observationem edictis suis de restauranda disciplina ecclesiastica latis inseruerunt. Haec sunt manuscripti codicis verba de Philippo VI. *Gravis, quod absit, fieret injuria, si sine justa causa ministerium à Deo sibi traditum & defensionis fidei meritum auferretur ab eisdem (Episcopis); nec Prelati talem injuriam meruerunt, nec Rex salvo suo juramento posset hoc tolerare; essetque peccatum gravissi-*

In Notis ad N. II.
c. 12. T. 1. Libert.
Eccles. Gall.

mam spernere eos quos Deus misit. Qui vos enim spernit, me spernit, ait Dominus. Quis ergo sacrilegus vobis, Pater sancte, praesumat consulere quod vos eos spernatis, imò potius Iesum Christum mittentem.

V I. Sanè non absurda est hujus sacramenti mentio; quod ea mente iisque verbis olim ita conceptum fuit, ut Reges, tempore inaugurationis suae, custodiam canonum subditis suis promitterent. Quod eò pertinebat, ut sponderent nec à se violandos canones, nec ab aliis. Extrat illius sacramenti antiqua formula, quod Philippus I. patre Henrico Rege superstite ex illius auctoritate praestitit anno millesimo quinquagesimo nono. Ego Philippus Deo propitiante mox futurus Rex Francorum, in die ordinationis meae promitto coram Deo & sanctis ejus quod unicuique de vobis commissis (legendum, de vobis & Ecclesiis vobis commissis) canonicum privilegium & debitam legem atque justitiam conservabo, & defensionem, quantum potero, adjuvante Domino exhibebo, sicut Rex in suo regno unicuique Episcopo & Ecclesiae sibi commissae per rectum exhibere debet, populo quoque nobis credito dispensationem legum in suo jure consistentem, nostra auctoritate concessurum. Hujus formulae potiora verba transscripta sunt ex ea quam Hincmarus Remensis Archiepiscopus à se conceptam Ludovico Balbo Caroli Calvi filio porrexerat, cum regnum Compendij suscepturus ungeretur anno D C C C L X V I I. Sponsio autem illa Ludovici excerpta est à Capitulis quae Carolus Calvus eodem anno apud Carisiacum statuerat. Quam quidem promissionem non sacramentum vocant proceres Gallicani, sed perdonationem: *Est perdonatio quam dominatio vestra nobis fidelibus vestris perdonavit & subscripsit.* Vnde Ludovicus Balbus eodem verbo utitur in sponsione sua: *Promitto & perdono vobis, id est, concedo & indulgeo.* Ante illa tempora sponsio quidem à Regibus inaugurandis concipiebatur, sed aliis verborum solennibus, quamvis eadem significatione; ut patet ex reprobatione quam Carolus Calvus praestitit, cum in urbe Metensi Lotharj regnum adipisceretur anno D C C C L X I X. *Sciatis me unicuique in suo ordine secundum sibi competentes leges tam ecclesiasticas quam mundanas, legem & justitiam conservare.* Quod etiam repetitum est in secundo capite conventus apud Carisiacum habiti. In eandem sententiam Reges Galliarum se deinceps usque ad haec nostra tempora jurejurando adstrinxerunt, et si formulis diversis. More non ab simili Constantinopolitani Imperatores, jam ab ipsius Anastasij temporibus, scripto, βασις βασιλιχῆ, pollicebantur Patriarchae fidei catholice

In Capitulis
vici II. tit.

Capitula Carl.
Calvi ad Car.
siacum Tit. 111.
cap. IV.

Vide in Cap.
vici II. tit.
de Carisiaco
conventu ad Le.
gum Tit. 111.
cap. IV.

Capitula Carl.
Calvi Tit. 111.
cap. IV.

& canonum observationem, antequam Imperij insignibus induti & unguento delibuti essent, ut testantur Evagrius, Nicetas, & Codinus Curopalates.

VII. Licet autem Edicto beati Ludovici prospectum esset nascenti morbo quo jura Collationum laborabant, paulatim tamen auctoritate Summorum Pontificum effectum est ut omnium beneficiorum imò & episcopatum collationes ad se traxerint, quin etiam ad vacatura, per gratias expectativas, contra Concilij Lateranensis præscripta jus dederint. His reservationibus, & gratiis, aliisque similibus machinationibus in perniciem canonum inductis, Ecclesia Gallicana Parisiis congregata remedium parans, electiones, collationes, & præsentationes secundum constituta generalium Conciliorum, nulla habita Reservationum & Gratiarum ratione, fieri decrevit. Sed quia impar erat Romanæ curiæ auctoritati, tuitionem regiam adhiberi procuravit. Rex itaque Carolus VI. Ecclesiæ Gallicanæ & Procuratoris regij petitionem, tractatu habito cum Consilio suo, synodorum decretis conformem esse animadvertens, Clerum Galliæ ad suam libertatem antiquam & juris dispositionem, quoad prædicta, reducendum esse censuit, & quantum in se esset reduxit, eumque in posterum in eadem libertate conservari voluit; atque edicti executionem Curii Parlamenti ceterisque magistratibus commisit anno millesimo quadringentesimo sexto. Observandum autem est summopere, edictum illud ita conceptum, ut ad tempus locum haberet, donec Concilij generalis decreto his rebus consultum esset. Sed postquam Concilium Constantiense spem Gallicanæ Ecclesiæ hac in parte destituit, idem Rex Carolus, coacto in concilium gravissimorum ex utroque ordine hominum confesso, Constitutionis anno M C C C C V I. latæ executionem peremptoriè decrevit anno M C D X V I I. quam deinde edicto lato anno sequenti confirmavit, rescissa Concilij generalis expectatione: *Voluimus, ac prout alias ordinavimus, volumusque, & ordinamus, Ecclesias personasque ecclesiasticas eorundem regni ac Delphinatus nostrorum ad suas antiquas franchisias & libertates in perpetuum reducendo, quod Ecclesiis nostrorum regni & Delphinatus cathedralibus & collegiatis, & earum beneficiis electivis secularibus & regularibus, per electiones, & non electivis per præsentationes, collationes, & institutiones Ordinariorum, quibus de jure communi seu consuetudine pertinet, secundum antiqua jura communia Concilijque generalia, de personis idoneis provideatur; cessantibus & rejectis omnino ac nonob-*

stantibus quibuscunque & quorumcunque Reservationibus generalibus vel specialibus, ac prohibitionibus, expectationibus, aut Gratiis, etiam cum Decreti appositione factis aut faciendis, concessis seu concedendis. Præcipit deinde Curii Parlamenti & ceteris iudicibus ut executioni hujus Constitutionis diligentissimè incumbant, & contumaces, cujuscunque gradus & ordinis fuerint, graviter plectant, ut infracti Edicti regij reos.

VIII. Tandem cum rebus ita ferentibus Basileæ multa decreta essent quæ labantem disciplinam restaurarent, Synodus generalis Ecclesiæ Gallicanæ eorum executioni paucis demptis consentit quidem, sed Pragmatica Sanctione Caroli V I I. confirmari curavit, qui Constitutis Basileenfibus & decretis Concilij Gallicani vim & robur legis publicæ addidit, & inter ceteras Constitutiones regias recenseri jussit, plenamque executionem Curii Parlamenti reliquisque magistratibus delegavit. Qua in re Principibus nostris cum Justiniano & aliis Imperatoribus Romanis convenit, qui Præfectis prætorio & Præsidibus provinciarum legum de disciplina ecclesiastica latarum executionem commiserant, ut apud nos demandata est Curii Parlamenti, & Seneschallis, seu Baillivis. Itaque si quis rescripto à Romana curia elicitò tentaret aliquid contra Constitutionum regiarum tenorem, conquerente Procuratore regio, iudicum prohibitionibus & multis indictis compecebatur. Vnde Ioannes Dauvet in suo libello appellationis Curiam Parisiensem pro Ecclesiarum juribus tuendis & defendendis necessariam esse rectè dicebat anno millesimo quadringentesimo sexagesimo. Ea autem regionum magistratuum interpellatio in his negotiis locum habuit, donec Ludovicus X I. liberam Pontifici potestatem in administratione rerum ecclesiasticarum hujus regni permisit. Cui novo Ludovici Edicto intercessit Procurator regius, sed Regis imperio cum omnia à Pontificis nutu penderent, Episcopi Gallicani à collationibus & electionum jure tunc penè dejecti sunt. Itaque hac sola tuitionis regie auctoritate Libertes Ecclesiæ Gallicanæ restaurari posse profitebantur plena Comitibus regni anno M C C C C X C I I I. nihilque Episcopis aut Patronis superesse, quo se tutos à rescriptis & censuris Romanæ curiæ præstarent, quam regij præsidij opem. Quare supplici petitione Carolum V I I I. rogant ut Pragmatica Sanctionis usum restitui à Pontifice impetret; ea lege, ut si quo Pragmatica articulo Romana sedes offendatur, id totum à futuri Concilij definitione pendeat. Restitutus

1497. l. 1.
Nicetas in Alexio.

Ylla lib. 11. cap. 12.

N. 14. c. 11. T. 1. lib.

In Capitulis vicij. lib.

Capitulis Cuiuslibet Capituli Tit. 1. cap. 14.

Ylla etiam in sua legatione de illis capitulis appropinquat ad ipsam Formam. 1. 1. de 149.

C. 11. N. 16. T. 1. lib.

Capitulis Cuiuslibet Capituli Tit. 1. cap. 14.

Comitia Turonensis.